

1873 č. 67 ř. z. rovnati jest podání žaloby žádost o vydání platebního rozkazu v řízení upomínacím, a dle § 8 ř. konk. přihlášení nároku ke konkursu.

VII. Účinek vydržení.

Účinkem vydržení jest nabytí práva vlastnického nebo práva, podle toho, je-li předmětem držby věc nějaká nebo jisté právo. Při věcech movitých jest nabytí práva vlastnického úplným, t. j. působivým netoliko naproti pozbývateli samému, nýbrž i oproti každému třetímu; při věcech nemovitých ve veřejných knihách zapsaných, jest nabytí práva vlastnického neúplným; pokud předchozí držitel jakožto vlastník věci nadále ve knihách zapsán jest, podržuje právo knihovních disposicí. Proto jest vlastnické právo vydržitele ku věcem nemovitým omezeno a to nikoli co do obsahu svého snad, nýbrž co do objemu svého v té způsobě, že je úplně působivým prozatím jen naproti předchozímu držiteli, jinými slovy: vlastnické právo vydržitele ku věcem nemovitým jest úplným vlastnictvím, avšak toliko s relativním účinkem oproti předchozímu držiteli samému. Aby jeho vlastnické právo nabylo absolutní účinnosti naproti každému, k tomu vyhledává se po rozumu §§ 321, 322 o. o. z. knihovního vtělení práva vlastnického a k účelu tomu propůjčuje zákon vydržiteli právo žádati naproti dosavadnímu vlastníku o vtělení práva do knih (§ 1498 o. o. z.). Ten, kdo věděl o tom, že právo mimoknihovní bylo vydrženo, nemůže se odvolávati na důvěru ve knihy veřejné a musí vydržené právo uznati. Zásada tato bývá v praxi právní rozšířena v tom směru, že nemůže se odvolávati na § 1500 o. o. z. ani onen nabyvatel knihovní, který viděti musil při náležité pozornosti výkon vydržného práva (roz. sb. »Gl. Ung.« č. 8573, 7957, 5982, 5019, 4164, 4134). Zásada § 1500 o. o. z. platí však jen pro singulární sukcesory, nikoli a nikdy pro dědice, naproti nimž — jeikož zůstavitele představují — dokonané vydržení jakoby naproti zůstaviteli samému zachováno jest v účinnosti a nemohou se dědicové odvolávati na důvěru ve knihy veřejné (roz. sb. »Gl. Ung.« č. 2904, 1779, 843). Následkem toho přetruhuje se vytržení knihovním převodem práva a počíná se znovu od doby převodu oproti knihovnímu nástupci. Doba vydržecí nemůže se smlouvou prodloužiti, ovšem ale zkrátiti; rovněž lze se vydržení napřed zříci. Aby vydržitel mohl vydržení ku platnosti přivesti, musí se k vydržení výslovně odvolávati. Na vydržení neběře se zřetel z povinnosti úřední.

Vyhledávání přípravné (v řízení trestním).

I. Pojem.

Přípravné vyhledávání tvoří stadium řízení trestního a obsahuje kroky, jež trestní úřad a státní zástupce má podniknouti, jakmile jeden nebo druhý zvěděl o trestním činu, za tím účelem, aby zjištěny byly okolnosti rozhodné pro zavedení trestního řízení proti určité osobě nebo pro odložení oznámení (§ 88 tr. ř.).

II. Zásady platné pro přípravné vyhledávání.

1. Státní zástupce jest povinen zkoušeti všechna jeho došlá oznámení o trestních činech, jež sluší stíhati z moci úřední, a sledovati stopy takových trestních činů, o nichž zvěděl.

2. Státní zástupce má dále pátrati po důvodech podezření a tak přispívati k objevení neznámých pachatelů.

3. Obsahují-li nepodepsaná oznámení nebo oznámení pocházející od osob úplně neznámých určité okolnosti trestný skutek hodnověrně označující, budtež tyto okolnosti sice rovněž vyšetřeny, avšak staniž se tak pokud možno nenápadně a s pečlivým šetřením cti osob obviněných.

4. Pronikne-li k státnímu zástupci pověst o trestném činu, jehož stíhání nezávisí jediné od žádosti účastníka, má státní zástupce dáti vyslechnouti osoby, jimiž pověst o trestném činu byla rozšiřována, původ pověsti za spolupůsobení bezpečnostních úřadů zjistiť a o důvodnosti nebo bezdůvodnosti její se přesvědčiti (§ 87 tr. ř.).

5. Bylo-li vyšetřujícímu soudci oznámení ústně podáno, budiž o tom sepsán protokol a ten, kdo oznámení učinil, vyslechnut takovým způsobem, aby byl zjednán potřebný základ k dalším úředním úkonům. Úřední úkony, jež nedopouštějí odkladu, mohou býti předsevzaty i před sepsáním protokolu.

6. Vyšetřující soudce, zvěděl-li během svých úředních úkonů o okolnostech, z nichž lze souditi na spáchání trestního skutku nebo na jeho pachatele, jehož státní zástupce posud nezná, má státního zástupce o tom ihned vyrozuměti.

7. Vyšetřující soudce u sborového soudu I. instance má bez návrhu státního zástupce předsebráti jenom ty výkony, kterých nelze odložit, ač nemá-li účel jejich býti vydán v nebezpečí nebo nemá-li zákonná lhůta býti překročena; o tom, co vykonal, má zpraviti státního zástupce a vyčkati potom dalších jeho návrhů (§ 89 odst. 1 tr. ř.).

8. Naproti tomu okresní soud má sice rovněž, jakmile zvěděl o zločinu nebo přečinu stíhaném z úřední povinnosti, státního zástupce ihned o tom zpraviti, zároveň však, nečekaje návrhů státního zástupce, má přípravné vyhledávání zavedti a v plném rozsahu konati. Pouze takové výkony vyšetřovací, jimiž by známky spáchaného činu trestného byly setřeny, tak že by jich nebylo lze znova ohledati, má předsebráti jen tehdy, když by hrozilo nebezpečí v prodlení; jinak má jen v oznámení, jež učiní, připomenouti, že takového vyšetřovacího výkonu jest potřebí, a má o to pečovati, aby známky činu byly zachovány, až by přišel buď vyšetřující soudce nebo žádost jeho, by vyšetřovací výkon byl předsevzat (§ 89 tr. ř.). Trestní řád ukládá okresním soudům povinnost, aby o trestných činech, o nichž nabudou vědomosti, státnímu zástupci učinili oznámení, zároveň však, aniž by vyčkávali jeho návrhu, aby zavedli přípravné vyhledávání. Ovšem nelze přesně zachovati hranici mezi přípravným vyhledáváním a přípravným vyšetřováním a může se tudíž státi, že okresní soudy provádějí přípravné vyhledávání způsobem rozsáhlejším, než jak toho vyžaduje účel jeho. Tím není však vůbec žádný zájem poškozen; věc sama nemůže tím trpěti, poněvadž, oč ve větší míře bylo vedeno přípravné vyhledávání, o to se zmenší pak přípravné vyšetřování; rovněž není tím poškozeno státní zastupitelství, poněvadž toto dle výsledků přípravného vyhledávání může zcela svobodně další kroky zaříditi; obviněný konečně může tím z pravidla jen získati, když již před přípravným vyšetřováním byla konána zevrubnější šetření. Jedině pro ten případ, když obviněný jest ve vazbě, muselo býti učiněno opatření, aby bylo zabráněno přílišnému protahování soudního přípravného vyhledávání. V tomto případě musí totiž okresní soud nejdéle do 8 dnů po uvěznění podezřelého spisy o přípravném vyhledávání předložiti státnímu zástupci, jenž pak nejdéle do 3 dnů má za-

tčeného ze stíhání propustiti nebo návrhy své co do osoby podezřelého i co do řízení učiniti u vyšetřujícího soudce. Podezřelý může býti ponechán ve vazbě u okresního soudu; žádá-li však podezřelý za to, musí býti do 48 hodin dodán k vyšetřujícímu soudci (§ 178 tr. ř.).

III. Policejní přípravné vyhledávání. Bezpečnostní úřady jsou povinny, zejména ku příkazu státního zástupce, nepřísežně vyslýchat osoby, které jsou s to podati o trestním činu vysvětlení. Ohledání a prohlédání domu mohou z nařízení státního zástupce předsevzítí jen tenkrát, když by tu nebylo osoby soudní k takovému výkonu oprávněné, a když by se ukázala potřeba, aby se jednalo neprodleně. Státní zástupce může býti přítomen těmto výkonům, při nichž sluší vůbec šetřiti formálností předepsaných pro úkony soudní. Protokolů o těchto výkonech sepsaných může býti pod zmatečností použito jako průvodních prostředků jen tenkrát, když byly neprodleně zaslány soudci vyšetřujícímu, který má jich formu a úplnost zkoušeti a, jeli třeba, naříditi, by jednání bylo doplněno nebo opakováno (§ 88 odst. 3 tr. ř.).

Státní zástupce jest oprávněn v bezprostřední spojení s úřady bezpečnostními a jinými úřady státními a obecními vstoupiti a podpory jich si vyžádati; úřady bezpečnostní a jim podřízené orgánové jsou povinni příkazů jeho uposlechnouti. Dle těchto ustanovení jest státní zástupce povinen k účelům přípravného vyhledávání soudní policie použiti a ji v tomto směru řídit. Následkem toho stojí bezpečnostní úřady ve příčině svých výkonů pod vlivem odborného úředníka a s druhé strany předcházejí takto před vlastním trestním řízením kroky přípravné, které nemají ještě rázu řízení soudního a konají se způsobem, který nedotýká se cti a osobní svobody podezřelého tou měrou, jako řízení soudní; v pravdě má policejní přípravné vyhledávání představovati to, čím měla býti dle původní své myšlenky generální inkvisice, čím však tato ve skutečnosti nikdy býti nemohla, poněvadž při ní postupoval z úřední moci vyšetřující soudce.

Přihlíží-li se pak k účinkům, které zavedení soudně policejního přípravného vyhledávání stojícího pod vlivem státního zástupce míti musí, jest především jasno, že jím jest netoliko soudní přípravné vyšetřování značně omezeno, nýbrž i že přípravná vyšetřování zavedená na základě policejního vyhledávání jistěji a rychleji mohou býti k cíli přivedena. Kromě toho má zavedení policejního přípravného vyhledávání ještě další prospěšné účinky:

a) Právo a povinnost státního zastupitelství navrhovati zavedení přípravného vyšetřování nabylo teprve nyní pravého významu, kde tento návrh není již tak snadno pouhou bezobsažnou formulí.

b) Osobní svoboda neméně získá tím, že se pošine moment, kdy státní zástupce musí navrhovati zavedení vyšetřování; neboť policejní přípravné vyhledávání se musí konati způsobem osobní svobodu vůbec neobmezujícím. Tím okamžikem, kdy podezřelý má býti vzat do vazby, jest působnost soudní policie omezena lhůtou 48 hodin. Koncem této lhůty musí býti podezřelý postaven před vyšetřujícího soudce, a tím okamžikem přechází pak další řízení do rukou soudu. Čím prospěšnější jest tudíž policejní přípravné vyhledávání, tím méně se bude doporučovati zaměřovati je, vyjímajíc nutné případy, řízením soudním. Lépe než pozitivními policejními předpisy bude tímto zařízením tudíž o to postaráno, aby, jako v Anglii, soudní policie v tichosti svoje pátrání zavedla a důvody

podezření prozkoumala prve, než vůbec osoby podezřelého bylo se dotknuto. Tím se též ve většině případů vazba kolusní buď vůbec stane zbytečnou nebo se alespoň značně obmezí.

Zbývá toliko ještě uvážiti, zdali se tímto policejním přípravným vyhledáváním řízeným přímo státním zastupitelstvím neohrožuje právní bezpečnost podezřelého, jelikož má tak veřejný žalobce rozhodný vliv na průvodní materiál. Avšak v tom směru sluší především poznamenati, že policejního výsledku osob, kteréž o trestním činu zprávu mohou podati (osob přezvědných) z pravidla nelze při hlavním přelíčení použiti jako prostředku průvodního, jelikož dle § 252 tr. ř. předčítání takových protokolů při hlavním přelíčení jest vázáno přesnými podmínkami.

Policejní přípravné vyhledávání jest vůbec velice obmezeno tím, že zeměpanské policejní úřady se nacházejí toliko v nečetných místech, obecní policie pak k tomuto účelu z pravidla užiti nelze již z toho důvodu, že působnost její jest nutně obmezena na obvod obce. Bylo tudíž již z té příčiny jakož i vzhledem ke zkušenostem nabytým dle tr. ř. z r. 1850 nutno svěřiti přípravné vyhledávání též soudům (mot. k tr. ř.). Srv. Prof. Dr. Storch, Řízení trestní rakouské, díl II, str. 142 a n.

Vyhnání plodu ze života jest zločin, jehož se dopouští

a) osoba ženská, která úmyslně t. j. v úmyslu zabíti (rozh. kass. dv. ze dne 21. února 1891), jakýkoli čin podnikne nebo jinou osobou podniknouti dá, kterýž způsobí vyhnání jejího plodu ze života nebo porod takový, že dítě přijde na svět mrtvé (vyhnání vlastního plodu ze života; § 144 tr. z.). Trest dokonaného zločinu: těžký žalář od jednoho do pěti let, trest pokusu: žalář od 6 měsíců až do 1 roku (§ 145 tr. z.). K tomuto trestu má býti odsouzen otec vyhnaného plodu, jestliže zločinem spolu vinen jest (§ 146 tr. z.). Zločinu toho dopouští se dále

b) každý, kdo z jakéhokoliv úmyslu (t. j. sice v úmyslu zabíti, ale úmysl ten může na jakémkoli motivu se zakládati) proti vůli a vědomí matky, t. j. bez jejího svolení, třeba i s vědomím jejím (rozh. kass. dv. ze dne 15. prosince 1879 sb. č. 219) vyhnání jejího plodu ze života způsobí neb způsobiti se pokusí. (Vyhnání cizího plodu ze života; § 147 tr. z.). Trest jest těžký žalář od 1 do 5 let, když zároveň přivoděno nebezpečí života matčina a ujma na jejím zdraví, 5 až 10 let (§ 148 tr. z.). Stejně ustanovení obsahuje také vojenský trestní zákon v §§ 423 až 427 a trestní zákon pro Bosnu a Hercegovinu v §§ 220—224. Nedbalostí způsobené vyhnání není trestné. Tomu zdánlivě odporuje rozh. kass. dv. ze dne 23. května 1884 sb. č. 644, avšak v tom případě jednalo se o plod, jež vzhledem k okolnostem vyskytlým bylo považovati za dítě, pokud se týče za člověka ve smyslu § 335 tr. z., jehož smrt byla způsobena nepatřičným počínáním porodní báby.

Podle osnovy nového trestního zákona (§§ 232—234) těhotná žena, jež plod svůj vypudí nebo někým jiným vypuditi dá, trestá se káznicí od 1 do 5 let nebo vězením nejméně tříměsíčním. Týž trest stíhá toho, kdo se svolením těhotné její plod vyžene nebo v životě matky usmrtí. Učinil-li tak za úplatu, má býti odsouzen do káznice od 1 do 10 let. Kdo beze svolení těhotné její plod vyžene nebo v životě usmrtí, trest se káznicí od 2 do 15 let, a byla-li tím způsobena smrt těhotné, káznicí od 5 do 20 let.